
Amritanandayogivirachitah Saubhagyasudhodayah

अमृतानन्दयोगिविरचितः सौभाग्यसुधोदयः

Document Information

Text title : Saubhagyasudhodayah by Amritanandayogi

File name : saubhAgyasudhodayaH.itx

Category : devii, devI, shiva

Location : doc_devii

Author : Amritanandayogi

Transliterated by : Volunteers of Tripurā Tallikā provided by Brian Campbell tripura.tallika at gmail.com

Proofread by : Volunteers of Tripurā Tallikā

Description/comments : Amritanandayogi (1325-1375)

Acknowledge-Permission: Tripurā Tallikā is a small group of rvidyā practitioners

<https://tripuratallika.org/>

Latest update : October 1, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 1, 2026

sanskritdocuments.org

અમૃતાનન્દયોગિવિરચિતઃ સૌભાગ્યસુધોદયઃ

પ્રથમઃ પ્રપચ્ચઃ

જયતિ જ્યોતિરનુત્તરમિદમખિલં યસ્ય ભાસતે ભાસા ।
સા ભાસયતિ યન્ ન ભાનુર્ન શીતભાનુઃ કુતો બૃહદ્ભાનુઃ ॥ ૧ ॥

સ્વાભાવિકી સ્ફુરતા વિમર્શવપુરસ્ય વિધતે શક્તિઃ ।
સૈવ ચરાચરં અખિલં જનયતિ જગદેત(વ?દ)વતિ સંહરતે ॥ ૨ ॥

તસ્ય નિરુપાધિમૂર્તેર્નિખિલાતીતસ્ય નિત્યતૃપ્તસ્ય ।
સસારમોહસમ્ભ્રમસડ્ગતિરનયૈવ સન્તતં ભવતિ ॥ ૩ ॥

સેયં તદૈકરસ્યાત્ પરા પરામર્શરૂપિણી શક્તિઃ ।
સ્વસ્વાતન્ત્ર્યોલ્લાસસ્યન્દાદેકાડપ્યનેકધા વિતતા ॥ ૪ ॥

પ્રથમં પશ્યન્ત્યાદિપ્રકારભેદપ્રપચ્ચિતાકારા ।
વિશ્વોત્તીર્ણનાહતનાદમયી સૈવ માતૃકા જાતા ॥ ૫ ॥

અખિલમનાહતમૂર્તિર્માત્યુત્તીર્ણસ્વરૂપિણી તરતિ ।
કાયતિ નાનાનામપ્રપચ્ચરૂપેણ માતૃકા દેવી ॥ ૬ ॥

નિજભાગાહવિર્ભાગા(?)પર્યાસસમાસૈકરસ્યભેદમ(ચિ?યી) ।
એકાડપ્યેકાદશ(વા?ધા)જાતા માતા પરૈવ પશ્યન્તી ॥ ૭ ॥

(પશ્યતિ સર્વં સ્વાત્મનિ કરણાનાં સરણિં અપિ યદુત્તીર્ણા ।
તેનેયં પશ્યન્તીત્યુત્તીર્ણૈત્યપ્યુદીર્યતે માતા ॥)

પશ્યન્ત્ય(આ)ઃ પરમાર્થઃ સ્વ(આ)વયવા (પ્ય?વ્ય)ષ્ઠયોઽષ્ટ વામા (સા?ધાઃ) ।
તાભ્યઃ સમષ્ટિરૂપે ન સામરસ્યં ચ તત્ત્વતો ભિન્નમ્ ॥ ૮ ॥

એકૈકરસ્યરૂપા પરાઽપરાઽણંશમાતૃપરમાર્થા ।
તાભ્યાં અનાહતાખ્યા નાદમયી મધ્યમાઽભવન્ માતા ॥ ૯ ॥

સ્થાનાદિભિરહતત્ત્વાદ્ભુક્તિવ્યાપારમાત્રબોધ્યત્વાત્ ।

માતાડનાહતનામા સૂક્ષ્મા વિકૃતાદિનાદનવકમયી ॥ ૧૦ ॥

સૂક્ષ્મૈવ મધ્યમેયં નાદમયી સ્થૂલભાવં આપન્ના ।

દ્યુત્તરચત્વારિંશદ્વર્ણાત્મકવર્ગનવકરુપેણ ॥ ૧૧ ॥

પશ્યન્તીવ ન કેવલં ઉત્તીર્ણા નાપિ વૈખરીવ બહિઃ ।

સ્ફુટતરનિખિલાવયવા મધ્યગતા મધ્યમા તયો(ર?ર્થ)સ્માત્ ॥ ૧૨ ॥

પરચાડપરચા પાદાદ્યષ્ટવ્યજ્યાત્મના ચ પશ્યન્ત્યા ।

માત્રા મધ્યમયા નવવર્ગાત્મિકયા ચ વૈખરી જાતા ॥ ૧૩ ॥

સ્થાનકરણપ્રયત્નૈરભિહતપવનપ્રવર્તિતાર્ણત્વાત્ ।

હતનામધેયં અસ્થા વિહિતં વર્ણોદયક્રમાભિઙ્ગૈઃ ॥ ૧૪ ॥

આવધારણે(દ્ર?ત્ર)વૈ (વે?ચે)દમક્ષે વિવરે ચ ખ ગતૌ રીતિ ।

કર્ણવિવરૈકગમ્યસ્વાર્ણયં વૈખરી ચતો માતા ॥ ૧૫ ॥

દશ પગ્ચ ચ બિન્દ્રન્તાઃ સ્વરા મતાઃ પ્રતિપદાદિતિથિરૂપાઃ ।

રવિશશિસર્ગસ્પન્દ્રભવા હિ ભવન્તિ તે તદાત્માનઃ ॥ ૧૬ ॥

રવિશશિરૂપૌ બિન્દૂ શિવશક્તિમયૌ તદાત્મકઃ સર્ગઃ ।

સત્તોદ્રેકશ્ચ તયોઃ શિવશક્ત્યોસ્તત્સ્વભાવતોડવસ્થે ॥ ૧૭ ॥

સત્તા શિવસ્તદંશા વામા જયેષ્ઠા તથૈવ રૌદ્રી સ્યાત્ ।

એતા એવાનુત્તરં ઇચ્છોન્મેષશ્ચ સમભવ(દ્?ન્)હ્રસ્વાઃ ॥ ૧૮ ॥

ઉદ્રેકઃ શક્તિઃ સ્યાદિચ્છા જ્ઞાના ક્રિયા ચ શક્ત્યંશાઃ ।

દીર્ઘાસ્તા એવાસન્નાનન્દશ્ચેશનોનતા ચેતિ ॥ ૧૯ ॥

અસ્વરવપુરાદિશિવઃ પરઃ પ્રમાતા સ્વસંવિદુન્મેષાત્ ।

ઇચ્છતિ વેદિતું અર્થાનીશનયા તદનુ વેત્તિ ભિન્નગતિઃ ॥ ૨૦ ॥

ઇચ્છાવેશાનન્તરં અસ્મિન્ પ્રાગીશનોદયાન્મધ્યે ।

વ્યક્તાવ્યક્તાર્થમયા(ઃ)ષણ્ઢા ઇચ્છેશનોદ્ભવા વર્ણાઃ ॥ ૨૧ ॥

ઇચ્છાનુત્તરયોગાદ્વિહિતા શ(ક્તિઃ?ક્તિ)સ્વરસ્ય સમ્ભૂતિઃ ।

એકારાનુત્તરયોઃ સડ્ગાદૈકારસમ્ભવો ભવતિ ॥ ૨૨ ॥

ઉન્મેષાનુત્તરયોઃ સડ્ગાદોકારજન્મ નિર્ણીતમ્ ।

ઓકારાનુત્તરયોઃ સડ્ગાચ્છક્તિત્રિશૂલનિષ્પત્તિઃ ॥ ૨૩ ॥

वेदनरूपो भिन्दुः शिवशक्तिद्वितयसामरस्यतनुः ।
 वेदकवेद्यविभागस्वरूपसङ्ख्यरूपसंस्कारः ॥ २४ ॥
 रविशशिसञ्चरणवशाद्यैव विकसन्ति सन्ततं तिथयः ।
 तन्मयसर्गस्पन्दान्निषितास्ते स्वरस्तदात्मानः ॥ २५ ॥
 सर्गोऽत्र कादिवर्णैरपि षट्त्रिंशद्भिरात्मनोऽवयवैः ।
 षट्त्रिंशत्तत्त्वमयं जगदावृणुते शिवात्मकं माता ॥ २६ ॥
 शक्तिर्न शिवेन विना शिवोऽपि न तथा विनाऽस्ति तद्ब्रह्म ।
 विश्वं वागर्थमयं शिवशक्त्युल्लाससम्भवं भाति ॥ २७ ॥
 यद्यं अनुत्तरमूर्तिर्निजेष्यया निभिलं अपि जगत् स्रष्टुम् ।
 पश्यन्ते स स्पन्दः प्रथमं शिवतत्त्वं उच्यते तज्ज्ञैः ॥ २८ ॥
 षष्ठ्या सैव स्वच्छा सन्ततसमवायिनी परा शक्तिः ।
 सद्यरायरस्य जगतो बीजं निभिलस्य निजनिवीनस्य ॥ २९ ॥
 स्वेच्छाशक्त्युद्गीर्णा जगदात्माऽन्तया समाच्छाद्य ।
 निवसन् स एव निभिलानुग्रहनिरतः सदाशिवोऽभिमतः ॥ ३० ॥
 विश्वं स एव पश्यन् षट्न्तया निभिलं षष्ठ्यो जातः ।
 सा भवति शुद्धविद्या येदन्ताऽन्तयोऽरभेदमतिः ॥ ३१ ॥
 माया विभेदबुद्धिर्निजशक्त्युद्गीर्णा निभिलभूतेषु ।
 नित्यं तस्य निरङ्कुशविभवं वेलेव वारिणि रुन्धे ॥ ३२ ॥
 स तथा परिमितमूर्तिः सङ्ख्यितसमस्तशक्तिरेष पुमान् ।
 रविरिव सन्ध्यारक्तः संवृत्तरश्मिः स्वभासनेऽप्यपटुः ॥ ३३ ॥
 सम्पूर्णकर्तृताया या बह्व्यः सन्ति शक्तयस्तस्य ।
 सङ्ख्येयात् सङ्ख्यिताः कलाद्विरूपेण रूषयन्त्येनम् ॥ ३४ ॥
 यत्सर्वकर्तृता सा सङ्ख्यिता कतिपयार्थमातृपरा ।
 किञ्चित्कर्तारं अमुं कलयन्ती कीर्त्यते कलानाम्ना ॥ ३५ ॥
 सर्वज्ञाताऽस्य शक्तिः परिमिततनुरल्पवेद्यमातृपरा ।
 ज्ञानमुपपाद्यन्ती विद्येति निगद्यते बुधैराद्यैः ॥ ३६ ॥
 नित्यपरिपूर्णतृप्तिः शक्तिस्तस्यैव परिमिता तु सती ।
 भोगेषु रञ्जयन्ती सततं अमुं रागतत्पतां याता ॥ ३७ ॥

યા નિત્યતાડસ્ય શક્તિર્નિકૃષ્ય નિધનોદયપ્રદાનેન ।
 નિયતપરિચ્છેદકરી કલ્પમા સ્યાત્ કાલતત્ત્વરૂપેણ ॥ ૩૮ ॥
 યાડસ્ય સ્વતન્ત્રતાખ્યા શક્તિઃ સદ્ગોચશાલિની સૈવ ।
 કૃત્યાકૃત્યેષ્વવશં નિયતં અમું નિયમયન્ત્યભૂન્ નિયતિઃ ॥ ૩૯ ॥
 ઇચ્છાદિત્રિસમષ્ટિઃ શક્તિઃ શાન્તાડસ્ય સદ્ગુણદ્રૂપા ।
 સદ્ગુણિતેચ્છાદ્યાત્મકસત્વાદિકસામ્યરૂપિણી તુ સતી ॥ ૪૦ ॥
 બુદ્ધ્યાદિસામરસ્યરૂપા ચિત્તાત્મિકા મતા પ્રકૃતિઃ ।
 ઇચ્છાડસ્ય રજોરૂપાડહકૃતિરાસીદહમ્પ્રતીતિકરી ॥ ૪૧ ॥
 જ્ઞાનાડસ્ય સત્ત્વરૂપા નિર્ણયબોધસ્ય કારણં બુદ્ધિઃ ।
 તસ્ય ક્રિયા તમોમયમૂર્તિર્મન ઇત્યુચ્યતે વિકલ્પકરી ॥ ૪૨ ॥
 વાગ્દાદિપગ્ચભેદૈઃ સ એવ સદ્ગુણિતવિગ્રહો દેવઃ ।
 જ્ઞાનક્રિયોપરાગપ્રાધાન્યાદ્વિવિધવિષયરૂપોડભૂત્ ॥ ૪૩ ॥
 શ્રોત્રં ચક્ષુઃ સ્પર્શનજિહ્વાદ્રાણાનિ બોધકરણાનિ ।
 વાક્યાણિપાદપાયૂપસ્થાખ્યાનિ કર્મકરણાનિ ॥ ૪૪ ॥
 શબ્દસ્પર્શો રૂપં રસગન્ધૌ ચેતિ ભૂતસૂક્ષ્માણિ ।
 અયં એવાતિનિકૃષ્ટો જાતો ભૂતાત્મનાડપિ ભૂતેશઃ ॥ ૪૫ ॥
 ગગનં અનિલશ્ચ તેજઃ સલિલં ભૂમિશ્ચ પગ્ચ ભૂતાનિ ।
 શ્રોત્રાદિકરણવેદ્યાઃ શબ્દાદ્યાસ્તાનિ વેદકાન્યેષામ્ ॥ ૪૬ ॥
 વચનકરી વાગ્ આસીત્ પાણિઃ સ્યાત્ કરણભૂતં આદાને ।
 ગમનવિસર્ગાનન્દત્રિતયે પાદાદિકત્રિકં કરણમ્ ॥ ૪૭ ॥
 ગન્ધવતી ભૂમિઃ સ્યાદાપઃ સાંસિદ્ધિકદ્રવાસ્તેજઃ ।
 ઉષ્ણસ્પર્શવિશિષ્ટે સસ્પર્શો વાયુરમ્બરં શબ્દઃ ॥ ૪૮ ॥
 માયાન્તં આત્મતત્ત્વં વિદ્યાતત્ત્વં સદાશિવાન્તં સ્યાત્ ।
 શક્તિશિવૌ શિવતત્ત્વં તુરીયતત્ત્વં સમષ્ટિરેતેષામ્ ॥ ૪૯ ॥
 ચતુરાત્મિકેયં એષા પરાદિરૂપપ્રપગ્ચભેદવતી ।
 સૃષ્ટિસ્થિતિસંહારાનાખ્યાખ્યાંશ્ચતુરોડન્વયાનભિવ્યામા ॥ ૫૦ ॥
 ઇતિ શ્રીમદમૃતાનન્દયોગિવિરચિતે સૌભાગ્યસુધોદયે પ્રથમઃ પ્રપગ્ચઃ ॥

દ્વિતીયઃ પ્રપચ્ચઃ

સૈવ મહાવિદ્યાત્મા માતા ચતુરન્વયૈકવિશ્રાન્તિઃ ।
 ચતુરાનનાદિજનની જાતા ચતુરાત્મવર્ગફલદાત્રી ॥ ૧ ॥
 અસ્વરવિમર્શરૂપૌ સ્વાંશૌ હિત્વા ચતુષ્કલૌ સૈવ ।
 વામાદીચ્છાદિમયાન્યકરોદ્ધ્વન્દ્રાન્યમૂનિ ચત્વારિ ॥ ૨ ॥
 વામાંશો બ્રહ્મા સ્યાદિચ્છૈવ તસ્ય ભારતી શક્તિઃ ।
 અનયોરેતન્મિથુનં સૃષ્ટિઃ પ્રાગન્વયાત્મ વાગ્બીજમ્ ॥ ૩ ॥
 જયેષ્ઠાંશો વિષ્ણુઃ સ્યાજ્ જ્ઞાના વિશ્વમ્ભરા તયોર્મિથુનમ્ ।
 ઇદં એવ દક્ષિણાન્વયરૂપં શ્રીકામરાજમધ્યાસ્તે ॥ ૪ ॥
 રૌદ્રાત્મકસ્તુ રુદ્રઃ ક્રિયામયી શક્તિરસ્ય રુદ્રાણી ।
 યુગલં ઇદં તાર્તીયં બીજં પાલયતિ પશ્ચિમામ્નાયમ્ ॥ ૫ ॥
 સ્યાદમ્બિકાસ્વરૂપઃ શમ્ભુઃ શાન્તાત્મિકાઽસ્ય શક્તિઃ સ્યાત્ ।
 મિથુનં ઇદં શિવશક્ત્યોરુત્તરસમયાત્મ તુર્યં અધિતિષ્ઠેત્ ॥ ૬ ॥
 એવં અનુત્તરશક્ત્યોશ્ચતુરંશદ્રુરૂપિણી પરા જાતા ।
 ચતુરન્વયાત્મિકેયં પશ્યન્તી માતૃકામયી વિદ્યા ॥ ૭ ॥
 સૃષ્ટિઃ પૂર્વામ્નાયો વાગ્ભવબીજં તદાત્મકં ત્રિવિધમ્ ।
 સૃષ્ટિસ્થિતિસંહારૈર્ભિન્ના સૃષ્ટિસ્ત્રિમૂર્તિમૂર્તિઃ સ્યાત્ ॥ ૮ ॥
 બ્રહ્માઽત્ર સૃષ્ટિસૃષ્ટાવધિપતિરેતસ્ય ભારતી શક્તિઃ ।
 સોઽયં હસ્યાર્થઃ સ્યાત્ સ એવ શિવશક્તિવાચકશ્ચાપિ ॥ ૯ ॥
 હસ્યાર્થઃ સ્યાદત્ર સ્વશક્તિમયરૂપસાર્ણસંયોગાત્ ।
 સૃષ્ટિસ્થિતૌ તુ વિષ્ણુઃ કર્તા વિશ્વમ્ભરાઽસ્ય શક્તિઃ સ્યાત્ ॥ ૧૦ ॥
 વિષ્ણુઃ કલિપેરર્થો લલિપેરેતસ્ય શક્તિરર્થઃ સ્યાત્ ।
 રુદ્રોઽધિપતિઃ શક્તી રૌદ્રી સ્યાત્ તત્ર સૃષ્ટિસંહારે ॥ ૧૧ ॥
 હરવર્ણયુગલં અનયોર્વાચકં અર્થોઽત્ર રસ્ય રુદ્રઃ સ્યાત્ ।
 રુદ્રાક્ષરસમ્પર્કદ્રૌદ્રી તચ્છક્તિરત્ર હસ્યાર્થઃ ॥ ૧૨ ॥
 અત્ર તુ શક્ત્યર્ણસ્ય પ્રાથમ્યં શક્તિબીજભૂતત્વાત્ ।

अधिवसतः शिवशक्ती संज्ञानाभ्या तयोस्तु त्रित्वमयी ॥ १३ ॥

कामकला कलयित्री तुर्यमयी रक्तशुक्लमिश्रतनुः ।

रक्तो बिन्दुः शक्तिः शुक्लः शम्भुः परस्तदैकात्म्यम् ॥ १४ ॥

अेवं द्वितीयबीजं स्थितिपुं दक्षिणा-वयात्म स्यात् ।

स्थितिसृष्ट्यादिविभेदाद्भसन्ति ता अेव देवतास्तत्र ॥ १५ ॥

अत्र कलवर्णमध्यस्थितो लकारः स्थितिस्वरूपत्वम् ।

अस्य धोतयति परं स्थितिपुं संविदम्बिकाकारः ॥ १६ ॥

संलारात्मकपश्चिमसमयमये तद्भवेव तार्तीये ।

संलृत्तिसृष्ट्यादिवशाद्भसन्ति ता अेव देवतास्तत्र ॥ १७ ॥

सृष्टौ शक्तेर्नियतप्राधान्यादस्य शक्तिबीजत्वात् ।

स्वात्मनि संलृत्तिसृष्टौ शिवं अन्तर्भाव्य भासते शक्तिः ॥ १८ ॥

त्रिमये तुरीयबीजेऽनाभ्यापुत्तरा-वयात्मनि तौ ।

शक्तिशिवावधिवसतो निरन्तरं सामरस्यं आपन्नौ ॥ १९ ॥

सृष्ट्यादिविभेदमिन्नश्रीविद्यावर्णयुगलनवकात्मा ।

नवनादवर्गपुत्रा माता सा मध्यमाऽभिधा वितता ॥ २० ॥

शब्दस्पर्शौ पुं रसगन्धौ येति भूतसूक्ष्माणि ।

व्यायव्यापकभावात् पञ्चदश स्युः कुमेरा तत्सङ्ख्याः ॥ २१ ॥

तिथयश्च कला नित्यास्तदात्मिकाः स्युस्तथैव तत्सङ्ख्यैः ।

वर्णैः समष्टिरेषा विद्या व्याप्नोति तानि सर्वाणि ॥ २२ ॥

सर्गादिसमष्टिपुं स्वांशैरेभिस्तदात्मना विततः ।

सर्गोऽकादिवर्णैरपि षट्त्रिंशद्भिरात्मनोऽवयवैः ॥ २३ ॥

पुनरज्यञ्जनबिन्दुप्रभेदमित्रांस्तदक्षरावयवान् ।

षट्त्रिंशत्सङ्ख्याकांस्तत्त्वमयान् अश्रुते छि सा माता ॥ २४ ॥

व्यष्टिसमष्टिविभेदैश्चतुरात्मा तत्त्वबीजपीठमयी ।

यतुर-वयात्मनाऽपि य माताऽष्टकमातृकामयी विद्या ॥ २५ ॥

एति श्रीमत्पुण्यानन्दशिष्यामृतानन्दयोगिप्रवरविरचिते सौभाग्यसुधोदये द्वितीयः प्रपञ्चः ॥

તૃતીયઃ પ્રપચ્ચઃ

અસ્યામ્બિકાંશભૂતા શક્તિઃ (સા સે?સ્વાંશે)ન શાન્તયા સાકમ્ ।

સમરસભાવં યાતા જાતા જ્યોતિર્મયી મહાબિન્દુઃ ॥ ૧ ॥

સૈવ સ્વેચ્છોદ્રેકાદ્રામા (પ?વ)મનાદમુષ્ય વિશ્વસ્ય ।

વકીકૃતનિજરૂપા સૃષ્ટિઃ શ્ડગાટવામરેખા સ્યાત્ ॥ ૨ ॥

જ્યેષ્ઠા જ્ઞાનાવેશાદૃજવી સ્થિતિરેતદગ્રરેખા સ્યાત્ ।

રૌદ્રી ક્રિયોપરાગાત્ સંહૃતિરેતસ્ય દક્ષિણા રેખા ॥ ૩ ॥

ઇત્યં ઇયં પશ્યન્તી જાતા માતા ત્રિકોણરૂપેણ ।

સાડપિ ચતુર્બીજવતી વિદ્યા વેદ્યા તદાત્મિકા તદ્ભૂત્ ॥ ૪ ॥

વામા(દિ?દી)ચ્છાદ્યપ્રતિબિમ્બૈરજકોણં ઉત્પન્નમ્ ।

અજત્રિકોણમધ્યસ્પન્દૈર્શભિર્દેશારં ઉત્પન્નમ્ ॥ ૫ ॥

અસ્યૈવ પ્રતિબિમ્બં બાહ્યદેશારં ચ ભાસમાનસ્ય ।

સ્પન્દવશાદેવૈષાં ચક્રાણાં સમુદિતં ચ મનુકોણમ્ ॥ ૬ ॥

દ્યુત્તરચત્વારિંશદ્યોનિગણો મધ્યયોનિપર્યન્તમ્ ।

નાદમયૈર્નવવર્ગૈર્મધ્યમયા તાવદક્ષરૈર્વ્યાસિઃ ॥ ૭ ॥

વિદ્યાંશમયૈઃ સ્વાર્ણૈઃ કાઠૈર્વર્ગૈઃ સ્વરૈશ્ચ ષોડશભિઃ ।

અષ્ટદ્યુષ્ટદલામ્બુજયુગલં વ્યાપ્રોતિ વૈષ્ણરી દેવી ॥ ૮ ॥

બીજત્રયમયતેજસ્ત્રિતયવિકારાશ્ચ તાનિ વૃત્તાનિ ।

ભૂબિમ્બત્રયં એતત્ પશ્યન્ત્યાદિત્રિમાતૃવિશ્રાન્તિઃ ॥ ૯ ॥

ચતુરશ્રષોડશાષ્ટદાત્મકચક્રત્રયં ત્રિધા સૃષ્ટિઃ ।

પૂર્વામ્નાયો વાગભવબીજં તદ્ભૂત્ ત્રિમૂર્તિદૈવત્યમ્ ॥ ૧૦ ॥

મનુકોણં દ્વિદેશારં ત્રિતયં ઇદં કામરાજબીજં સ્યાત્ ।

સ્થિતિરત્ર દેવતાનાં ત્રયમપિ તદ્વચ્ચ દક્ષિણામ્નાયઃ ॥ ૧૧ ॥

અજત્રિકોણમધ્યત્રિતયં તાર્તાયં એષ સંહારઃ ।

અત્રાપિ દેવતાત્રયં આસીદયં એવ પશ્ચિમામ્નાયઃ ॥ ૧૨ ॥

સર્વં અનાખ્યારૂપં તુર્યં શિવશક્તિદેવતાધિકૃતમ્ ।

સ્યાદુત્તરસમયાત્મકં એવં સ્રોતોમયં મહાયકમ્ ॥ ૧૩ ॥

ઇતિ શ્રીમત્પુણ્યાનન્દ(શિષ્યામૃતાનન્દયોગિપ્રવરવિરચિતે)સૌભાગ્યસુધોદયે તૃતીયઃ પ્રપચ્ચઃ ॥

ચતુર્થઃ પ્રપચ્ચઃ

ચિત્તમયે શ્રીપીઠે જ્યોતિર્બિન્દૌ ચદસ્ય સડ્કાન્તમ્ ।
 પ્રતિબિમ્બં પરધામ્નઃ પરવિડ્ગં તત્પ્રકોત્યતે પ્રાજ્ઞૈઃ ॥ ૧ ॥

તત્ર પરા પરમેશી પ્રકાશશક્ત્યાત્મ(કા?કૌ)નિજાવંશૌ ।
 નિભિધ નિત્યયોગાત્ કામઃ કામેશ્વરીત્યભૂન્ મિથુનમ્ ॥ ૨ ॥

સર્વૈઃ સ્વસ્વાત્મતયા કામો દેવઃ પ્રકામ્યમાનત્વાત્ ।
 વક્ત્રાદ્યાસ્તસ્યાંશા વારાધ વર્ણિતં બુધૈરાદ્યૈઃ ॥ ૩ ॥

પરમાત્મિકા તદીયા સ્વેચ્છાશક્તિર્ભૂવ કામેશી ।
 ઇચ્છાદિકાસ્તદીયા મૂર્ધાદ્યંશા મનીષિભિઃ કથિતાઃ ॥ ૪ ॥

અનયોરાત્માવય(ત?વ)વ્યાસસમાસૈકરસ્યભેદવપુઃ ।
 પશ્યન્તી માતેયં ન તત્ત્વતો ભિદ્યતે તતસ્તાભ્યામ્ ॥ ૫ ॥

સા ચ ચતુરક્ષરાત્મા તદંશ(પૂ?ભૂ)તાનિ તાનિ મિથુનાનિ ।
 ચત્વારિ વેદયન્તિ વિદ્યા વેદ્યા તદાત્મિકા વિબુધૈઃ ॥ ૬ ॥

આધારનવકમનયોર્મૂલાદિબ્રહ્મરન્ધ્રપર્યન્તમ્ ।
 નવનાદવર્ગરૂપા માતા વ્યાપ્રોતિ મધ્યમા દેવી ॥ ૭ ॥

સૃષ્ટ્યાદિત્રયભેદૈર્નવભિર્ભિન્નાર્ણયુગ્મનવકવ(તિ?તી) ।
 નવચક્રરૂપિણી સા વિદ્યા વ્યાપ્રોતિ તદ્વદાધારા(ત્?ન્) ॥ ૮ ॥

ષટ્ત્રિંશતત્ત્વમયં શરીરં અનયોર્નિજેચ્છયોપાત્તમ્ ।
 હન્તાધિવિધયાડપિ વ્યાસં તાવત્ પ્રકારભિન્નાભ્યામ્ ॥ ૯ ॥

એકત્રિંશતિતયદ્વિતયસમષ્ટિપ્રકારસકુલિતૈઃ ।
 તત્ત્વૈઃ સ્વાવયવમયૈશ્ચતુભિરનયોસ્તથાન્વયા વ્યાપ્તાઃ ॥ ૧૦ ॥

ઇતિ ચતુર્થઃ પ્રપચ્ચઃ ॥

પાઞ્યમઃ પ્રપાઞ્યઃ

શ્રીપીઠશૈલશિખરે પરશિવભાનોઃ પ્રકાશમાનસ્ય ।
 નિજશક્તિરશ્મિનિકરશ્ચક્રક્રમદેવતાત્વમાયાતઃ ॥ ૧ ॥
 મધ્યત્રિકોણકોણે વામે શ્રીપૂર્ણપીઠં એતસ્મિન્ ।
 બુદ્ધિમયે પરતેજઃપ્રતિકૃતિતં ત્વિતરલિડ્ગતાં યાતમ્ ॥ ૨ ॥
 રૌદ્રઃ સ્થાદોઢીશઃ ક્ષિયૈવ ભગમાલિની તયોર્મિથુનમ્ ।
 રુદ્રસ્વશક્તિરૂપં તૃતીયબીજાત્મકં ત(દ)ધ્યાસ્તે ॥ ૩ ॥
 દક્ષિણકોણોડહકૃતિરૂપે જાલન્ધરે તુ સડ્ફાન્તમ્ ।
 પરધામ બાણલિડ્ગં જાતં સડ્ફાન્ત્યુપાધિભેદવશાત્ ॥ ૪ ॥
 જયેષ્ઠાંશઃ ષષ્ઠીશઃ જ્ઞાના વજ્રેશ્વરી તયોર્મિથુનમ્ ।
 વિષ્ણુવિશ્વમ્ભરાત્મકં અસ્મિન્ અધિવસતિ મધ્યબીજમયમ્ ॥ ૫ ॥
 પુનરેવ કામપીઠે તદગ્રકોણે સ્થિતે મનોરૂપે ।
 પ્રતિકૃતિતં તજ્જયોતિઃ સ્વયમ્ભુલિડ્ગં સમીરિતં સદ્ભિઃ ॥ ૬ ॥
 વામાંશો મિત્રેશઃ કામેશીચ્છા તયોર્મિથુનમ્ ।
 બ્રહ્મબ્રાહ્મીરૂપં વાગભવબીજાત્મકં વસત્યસ્મિન્ ॥ ૭ ॥
 ઇત્થં વામાઘંશૈર્વાગાદિકબીજવાચ્યતાં યાતૈઃ ।
 વામાદિયુગલરૂપા જાતા સા માતૃકૈવ પશ્યન્તી ॥ ૮ ॥
 વસુથોનિષ્પદસીયં પુર્યષ્ટકં અષ્ટદેવતાકારમ્ ।
 અન્તર્દશારચક્રે સર્વજ્ઞાદ્યાસ્તદક્ષસગ્ચારાઃ ॥ ૯ ॥
 સ્યુઃ સર્વસિદ્ધિદાદ્યાસ્તદક્ષવિષયા બહિર્દશારગતાઃ ।
 મનુકોણશક્તિનિકરઃ કરણચતુર્દશકં એવ તદીયં અભૂત્ ॥ ૧૦ ॥
 દ્યુત્તરચત્વારિંશદ્યોનિગતો દેવતાનિકાયોડયમ્ ।
 મધ્યમયા નવવર્ગોર્વિદ્યાર્ણયુગાત્મકૈરભિવ્યામઃ ॥ ૧૧ ॥
 અષ્ટકમનયોરિષ્ટે પ્રકૃતીનાં અષ્ટપત્રશક્તિતયા ।
 એતદ્વિકારજાતં સગ્જાતં નૃપપત્રદેવતાકારમ્ ॥ ૧૨ ॥
 અણિમાદિગુણનિકાયસ્તયોસ્તયોરેવ ધાતુસમુદાયઃ ।
 મુદ્રામયી ચ સા વૈ ચતુરશ્રત્રયમયે વસત્યસ્મિન્ ॥ ૧૩ ॥

દ્વિરદકલાદલકમલદ્વિતયગતં શક્તિરશ્મિચક્રં ઇદમ્ ।
 વિદ્યાત્મકૈઃ સ્વકીયૈર્વાર્ણૈર્વ્યપ્રોતિ વૈષ્ણવી માતા ॥ ૧૪ ॥
 આધારનવકં અનયોર્નવચક્રીભાવં આગતં શિવયોઃ ।
 તન્મધ્યચારચતુરા મુદ્રાત્વં પ્રાપ મોદનાત્ સંવિત્ ॥ ૧૫ ॥
 તન્નાદશક્તિનવકં નવચક્રેશીસ્વરૂપં આપન્નમ્ ।
 વિદ્યાર્ણયુગ્મનવકં તદ્વિધાનવકરૂપતો વિતતમ્ ॥ ૧૬ ॥
 નવચક્રવાસિનીનાં ભાસાં પ્રકટાદિયોગિનીનાં ચ ।
 તાસાં ઇવ ચક્રાણાં ચતુરામ્નાયાદિરૂપતા જ્ઞેયા ॥ ૧૭ ॥
 ઇતિ શ્રીમત્પુણ્યાનન્દશિષ્યામૃતાનન્દયોગિપ્રવરવિરચિતે સૌભાગ્યસુધોદયે પચ્ચમઃ પ્રપચ્ચઃ ॥

ષષ્ઠઃ પ્રપચ્ચઃ

તદનાદિબોધરૂપં પરમાનન્દાત્મકં પરં જ્યોતિઃ ।
 સ્ફુરતિ યદા સ્વાત્માનં વિમૃષ્ટં વિદ્યયાડનયાડભિલષેત્ ॥ ૧ ॥
 તદનુત્તરસ્ફુરતાકાર(ઃ)સ્વાત્મીયતત્ત્વવિમ્નષ્ટા ।
 પરમશિવો ગુરુરાદ્યશ્ચર્યાનાથાપરાભિધાનધરઃ ॥ ૨ ॥
 વિદ્યાનાં સર્વાસાં ભિન્નસ્રોતઃપરમ્પરાકાણામ્ ।
 વારિધિવર ઇવ સરિતાં પુણ્યતમો ભવતિ યત્ર સમ્ભેદઃ ॥ ૩ ॥
 ભિન્નઃ સ એવ યાતઃ કામે(શ?શી)ત્વં વિમર્શભાગેન ।
 શક્તિઃ સાડસ્ય નિરક્ષુશવિભવં વેલેવ વારિધિં રુન્ધે ॥ ૪ ॥
 કૃતયુગસમયે વિદ્યાં આદ્યાં અસ્યૈ વિમર્શરૂપિણ્યૈ ।
 ઓડ્યાણાપીઠનિલયશ્ચર્યાનાથોડધિદેવ(તે?તૈ)વેશઃ ॥ ૫ ॥
 એતન્નિરોધજન્યા મુક્તિર્જન્તોઃ સ એવ સંસારઃ ।
 સંસારસ્ય ચ મુક્તેઃ સરણિં શરણં પ્રયામિ તચ્ચરણમ્ ॥ ૬ ॥
 સેયં સ્વીયૈર્ભિન્નાન્ ગુરુન્ ગુણૈઃ ષષ્ઠમિત્રસંજ્ઞાદીન્ ।
 અન્વગ્રાહીદમી(ષા?ષા)જ્યેષ્ઠો જ્યેષ્ઠૌલિહેતુરોદ્દીશઃ ॥ ૭ ॥
 કોધમુનિશ્ચિદ્રૂપસ્ત્રેતાયુગનાયકોડન્ત્યબીજપતિઃ ।
 સત્ત્વતનુર્ભગમાલાભર્તા શ્રીપૂર્ણશૈલપીઠગતઃ ॥ ૮ ॥

સુબ્રહ્મણ્યો મધ્યઃ ષષ્ઠીશો મધ્યમૌલિકર્તા ચ ।
 પ્રાણાત્મા વજ્રેશીનાથ(ઃ)શ્રીકામરાજબીજપતિઃ ॥ ૯ ॥
 જાલન્ધરપીઠસ્થો દ્વાપરયુગનાયકો રજોરૂપઃ ।
 શ્રીકણ્ઠો મિત્રેશો ના(થં?થઃ)કામેશ્વરીમનઃકાન્તઃ ॥ ૧૦ ॥
 શ્રીકામરૂપનિલયો વિષયમયો વાગ્ભવાક્ષરાધિપતિઃ ।
 બાલો બાલૌલિકરઃ કલિયુગકાલપ્રભુસ્તમોમૂર્તિઃ ॥ ૧૧ ॥
 નાથૈરેભિઃ પરજયોતિપરિસ્પન્દઃ પ્રપગ્ધપરમાર્થઃ ।
 દિવ્યૌઘોડયં કથિતઃ સેવ્યઃ શ્રીવામકેશ્વરીદેવ્યાઃ ॥ ૧૨ ॥
 મિત્રેશનાથમાત્રે કલિયુગસ(ન્ધા?ન્ધૌ)નિલીય નિવસન્તીમ્ ।
 વિદ્યાં આદ્યાં એનાં લોપામુદ્રા યુગાદિતઃ પ્રાપ્ત્ ॥ ૧૩ ॥
 યદનન્યલબ્ધપૂર્વાં વિદ્યાં એષા યુગાદિતો લેભે ।
 તત્તન્નામ્ના પ્રથિતં સન્તાનં ઇદં હિ સર્વકાલેષુ ॥ ૧૪ ॥
 તદનુ મુનિઃ કલશભવસ્તાભ્યાં કહ્કાલતાપસાચાયઃ ।
 તસ્માદ્ધર્માચાર્યો લઘુનુતિવરરચનવિદિતવિજ્ઞાનઃ ॥ ૧૫ ॥
 તસ્માદપિ યોગિ(સ?વ)રાઘોગેશી મુક્તકેશિની નામ ।
 નાનાપદાનમહિતો દીપકનાથઃ સ્વસન્તતેર્દીપઃ ॥ ૧૬ ॥
 વિદ્યાં અવાપ તસ્યા યોગિન્યા વિમલબોધભાગિન્યાઃ ।
 એતૈઃ શિવાંશભૂતૈઃ સિદ્ધૌઘ(ઃ)ષડ્ભિરીરિતો ગુરુભિઃ ॥ ૧૭ ॥
 દીપકનાથસ્ય સુતો વિદ્યાં તસ્માદવાપ જિષ્ણવાખ્યઃ ।
 અથ માતૃગૃહદેવસ્તસ્માદસ્માચ્ય તેજસો દેવઃ ॥ ૧૮ ॥
 તસ્માન્મનોજદેવસ્તતોડપિ કલ્યાણનાથયોગિવરઃ ।
 તસ્માત્ પરમાનન્દઃ સ્વાત્માનન્દસ્તતો મહાયોગી ॥ ૧૯ ॥
 તદનુ ત્રિલોચનેશો દક્ષિણસન્તાનસિદ્ધિસન્તાનઃ ।
 એતસ્માદ્દેવેશો મારિજબાધાખ્યવિષયવિદિતયશઃ ॥ ૨૦ ॥
 તસ્માચ્ય કેશવેશસ્ત્રિલોચનેશાપરાભિધાન(પ?ધ)રઃ ।
 તસ્માત્ પુણ્યાનન્દો (મામ?મમા)મૃતાનન્દયોગિનો નાથઃ ॥ ૨૧ ॥
 ભાનુક(સુમા?શુભા)વસાનં સન્તાનં સ્વીયં આત્મનો જ્ઞાત્વા ।
 સમ્પ્રતિ સન્તતિયોજિતજનનાદહમસ્મિ પગ્ધમઃ પુરુષઃ ॥ ૨૨ ॥

એતૈર્નાથૈરુદિતો માનૌઘો માનવોત્તમૈરર્થઃ ।

સર્વેષાં તુ ગુરુણાં ગોપ્યં તત્પૂજ્યનામ સામયિકમ્ ॥ ૨૩ ॥

ગુરુવક્ત્રમાત્રગમ્યં ન પુસ્તકે લોકનામવલ્લેખ્યમ્ ।

એતેષાં ઓઘાનાં ઇવ ગાઙ્ગાનાં તમો(વ?પ)હં ત્રિતયમ્ ॥ ૨૪ ॥

વાગાદિત્રિતયં અયં વન્ધં વિદ્યાવતારસોપાનમ્ ।

એતત્રિતયસમષ્ટિ શ્રીગુરુનાથસ્ય પાદુકાત્રિતયમ્ ॥ ૨૫ ॥

(શિ?સિ)તશોણમિશ્રરૂપં તુર્યં વાગાદિમયતયા વેદમ્ ।

નિવ(સ)તિ સહસ્રપ(તે?ત્રે)સરોરુ(હો?હે)નાથપાદુકારૂપમ્ ॥ ૨૬ ॥

સુભગત્વસુધારસોદયાય સ્વગુરુરૂપાયવિશેષશેષભાજઃ ।

નિજમાનસમન્દરાદમદ્ભાદમૃતાનન્દસુધીરયુગ્મસિન્ધુમ્ ॥ ૨૭ ॥

ઇતિ શ્રીમત્પુણ્યાનન્દશિષ્યામૃતાનન્દયોગિપ્રવરવિરચિતે સૌભાગ્યસુધોદયે ષષ્ઠઃ પ્રપચ્ચઃ ॥

ગ્રન્થશ્ચ પરિસમાપ્તઃ ॥

Author: Amṛtānanda

Title: Saubhāgyasudhodayaḥ

Source: Dwivedi, Vrajavallabha (ed). Nityāṣoḍaśikārṇavaḥ: Śivānandakṛtayā rjuvimarśinyā Vidyānandakṛtayā Artharatnāvalyā ca Saṃvalitaḥ. 2. Saṃskaraṇam. Vārāṇasyām: Sampūrṇānanda-Saṃskṛta-Viśvavidyālayaḥ. pp. 306-321. 1985.

Description: The Saubhāgyasudhodaya by Amṛtānanda, also known as Amṛtānandanātha and Amṛtānandayogin (fl. c. 1325-1375), is a short work in six chapters. Noteworthy aspects of this composition include: foundational knowledge about how early exponents of Śrīvidyā understood their lineage in the light of the Pratyabhijñā and other Śaiva traditions developed in Kashmir; the supremacy of their tradition in relation to other Kaula transmissions; and Amṛtānanda's guru lineage.

The text is prepared by volunteers of Tripurā Tallikā and is provided by Brian Campbell tripura.tallika at gmail.com

Tripurā Tallikā is a small group of Śrīvidyā practitioners <https://tripuratallika.org/>

Amritanandayogivirachitah Saubhagyasudhodayah
pdf was typeset on October 1, 2026

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

